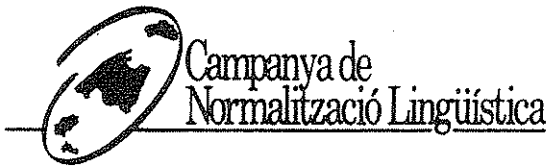

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

V

Palma
1993

Línia Directa

© Aina Moll, A. I. Alomar i Celia Riba, segons l'autoria dels textos

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

VIII

Les dades del cens lingüístic

L'Institut Balear d'Estadística, que duu endavant una tasca admirable, acaba de publicar el setè volum del *Cens de població 1991. Taules sobre el coneixement de la llengua de la CAIB*.

Les notícies que sobre aquestes dades han aparegut a la premsa han provocat nombroses consultes i comentaris adreçats a *Línia Directa*. Hi ha gent que les considera molt negatives i es manifesta francament preocupada per la supervivència de la llengua; el fet que hagi augmentat considerablement el percentatge de ciutadans -sobretot entre els joves- que saben parlar, llegir i escriure en català (és a dir, que estan alfabetitzats), però que el percentatge total dels qui el saben par-

lar hagi baixat quatre punts, fa que molts considerin que "la llatinització és un fet", és a dir, que anam cap a una situació en què els illencs sabran la llengua perquè l'aprendran a l'escola, però no l'empraran. D'altres conclouen que "segons les dades del cens, augmenta el coneixement del català, però en disminueix l'ús".

No he tingut temps encara d'estudiar amb calma aquestes dades (i per comentar-les necessitaré més d'una "línia directa"). De moment voldria fer-hi només unes observacions molt generals.

1. Les dades del cens donen informació sobre el grau de coneixement de la llengua, no sobre el seu ús.

No es tracta d'una enquesta feta sobre una mostra de la població, seleccionada segons criteris científics, sinó sobre el total de la població. Es demana que es marqui amb una creu, respecte de cada membre de la família, una d'aquestes respostes sobre el coneixement de la llengua: "no l'entén"; "l'entén però no el parla"; "l'entén i el sap llegir, però no el parla"; "el sap parlar"; "el sap parlar i llegir"; "el sap parlar, llegir i escriure". Naturalment, les respostes són subjectives: no hi ha possibilitat de comprovació objectiva del que s'affirma.

No tenim dades -ni del cens ni de cap altra font- sobre l'ús que la gent fa d'aquest coneixement. Sens dubte, allà on el percentatge de gent que no parla català és elevat, la majoria de comunicacions es fan en castellà, sobretot per la persistència de l'hàbit d'abandonament de la llengua per part de molts d'illencs, en tractar amb un castellanoparlant i fins i tot amb qualsevol desconegut. És necessari i urgent fer una enquesta sobre l'ús de la llengua; els seus resultats, combinats amb els del cens, ens permetrien fer el "mapa sociolingüístic" que tenim pendent.

2. En conjunt, els resultats són positius

El percentatge de ciutadans de més de cinc anys que no entenen el català (9,85%), es manté pràcticament igual que l'any 1986 (9,91). El de gent que posseeix totalment la llengua (la parla, la llegeix i l'escriu), ha passat de 16,55 a 25,90 (amb un increment de 9,35 punts, mentre que Catalunya, en el mateix període, ha passat de 31,5% a 40%, amb un augment de 8,5). Però en el total de gent que la sap parlar

(66,74%), hi ha una pèrdua de 4,08 punts, mentre que Catalunya ha guanyat 4 punts i ens ha passat davant (68,0%).

Ara bé, a Catalunya la immigració està estancada, mentre que a les Illes Balears, entre 1986 i 1991, la població augmentà en 29.181 persones (+4,29%), de les quals 3.141 (0,46% de la població total) són nascudes a la CAIB, 16.156 (2,37%) a una altra Comunitat autònoma, 5.695 (0,84%) a l'estranger, i de 4.189 (0,61% del total) no consta el lloc de naixença. Per tant, la diferència negativa en percentatge de catalanoparlants es correspon quasi exactament amb l'augment de població vinguda de fora -i el fet que no hagi augmentat el percentatge de "no-entenents" resulta encoratjador.

3. Les dades reflecteixen la influència de l'escola

El percentatge de gent que sap parlar, llegir i escriure ha augmentat en totes les edats, però sobretot, com és natural, entre la població escolaritzada. Entre els infants de 6-9 anys, hem passat del 16 al 23,14%; i el percentatge puja a 59,5 entre els adolescents de 9-14 anys, i arriba al 63,7% entre els de 15-19 anys; després, ja va baixant: 19-24 anys, 56,67%; 40-44 anys, 25%; 45-50 anys, 21,40%...

Això vol dir, d'una banda (i ja ho he comentat altres vegades), que el problema per a la normalització no està en els joves, sinó en la població adulta que ocupa actualment els llocs de direcció i és majoritàriament analfabeta; els joves que acaben els estudis obligatoris estan majoritàriament preparats per actuar -professionalment i acadèmicament- en català; però si s'ocupen professionalment o si reben (en certes Facultats) la formació universitària en castellà, d'aquí a pocs anys ja no seran capaços d'actuar normalment en la nostra llengua.

D'altra banda, el fet que no s'arribi, en cap grup d'edat, al 100% d'alfabetització en català, quan sens dubte s'hi arribaria en coneixement del castellà, ens indica que l'ensenyament de la llengua com a assignatura és insuficient per contrarestar la dominança del castellà en els mitjans de comunicació, els espectacles i en molts d'aspectes de la relació social. Només l'ensenyament en català, o mixt amb clar predomini del català, pot formar ciutadans que, tal com ho exigeix la Llei de Normalització, dominin oralment i per escrit les dues llengües. - A.M. (5-7-93)